

Małopolski Konkurs Geograficzny

dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego w roku szkolnym 2018/2019

Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych etapach konkursu i wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

I. Tematyka konkursu: „Cudze chwalimy, swego nie znamy ...”, geografia Polski bez tajemnic”.

Cele konkursu:

- popularyzacja geografii wśród uczniów,
- rozwijanie u uczniów zainteresowania geografią,
- doskonalenie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji geograficznych (wraz z ich selekcją i analizą) z wykorzystaniem różnych źródeł informacji,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą (wraz z jej interpretacją),
- poszerzenie wiedzy o własnym kraju,
- doskonalenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych oraz krytycznego myślenia,
- promowanie uczniów o zainteresowaniach geograficznych,
- kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Uczestnik konkursu powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu podstaw kartografii oraz geografii Polski, które określono w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r., poz. 356; Załącznik nr 2: Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, II etap edukacyjny: geografia) oraz w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977 wraz z późniejszymi zmianami; Załącznik nr 2: Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, II etap edukacyjny: przyroda). Ponadto uczeń jest zobowiązany zapoznać się z literaturą, która została wskazana w niniejszym informatorze konkursowym.

Na każdym etapie konkursu uczestnik powinien wykazać wiedzę i umiejętności z zakresu:

- posługiwania się różnymi źródłami informacji geograficznej (tj. mapy, fotografie, rysunki i wykresy, dane statystyczne, teksty źródłowe itp.),
- posługiwania się terminologią geograficzną,
- wykonywania obliczeń odnoszących się do podstaw kartografii,
- lokalizacji i rozpoznawania na mapach elementów geograficznych,
- interpretacji map różnej treści, sporządzonych w różnych skalach,
- identyfikacji związków przyczynowo-skutkowych w środowisku geograficznym Polski.

ETAP SZKOLNY

Etap szkolny obejmuje zagadnienia dotyczące podstaw geografii (tj. mapa i jej skala, rodzaje map, czytanie mapy z uwzględnieniem metod prezentacji zjawisk oraz rzeźby terenu na mapach), uwzględniając wyłącznie przykłady z Polski¹.

Treści poszerzone obejmują następujące zagadnienia: obliczanie spadku terenu, obliczanie powierzchni obiektów geograficznych na mapie oraz w rzeczywistości na podstawie skali.

ETAP REJONOWY

Etap rejonowy obejmuje tematykę z etapu szkolnego oraz zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego Polski (tj. położenie geograficzne Polski, przeszłość geologiczna z uwzględnieniem zlodowaceń, surowce mineralne, ukształtowanie powierzchni, klimat, wody, Morze Bałtyckie, gleby, lasy, ochrona przyrody) wraz ze znajomością mapy ogólnogeograficznej naszego kraju².

Treści poszerzone obejmują następujące zagadnienia: wulkanizm w Polsce (przykład Góry św. Anny), rzeźba eoliczna w Polsce (przykład Pustyni Błędowskiej), Górnośląskie Pojezierze Antropogeniczne, gleby kopalne.

ETAP WOJEWÓDZKI

Etap wojewódzki obejmuje tematykę z etapu szkolnego i rejonowego oraz zagadnienia dotyczące krajobrazów Polski (tj. krajobraz wysokogórski, wyżynny, nizinny, pojezierny, nadmorski, wielkowiejski, miejsko-przemysłowy, rolniczy).

---

¹ W przypadku Podstawy programowej z 2012 r., uczniowie przystępujący do konkursu są zobowiązani do uzupełnienia swojej wiedzy z zakresu podstaw geografii.

² W przypadku Podstawy programowej z 2012 r., uczniowie przystępujący do konkursu są zobowiązani do uzupełnienia swojej wiedzy z zakresu środowiska przyrodniczego Polski.

Treści poszerzone obejmują następujące zagadnienia: meteoryty w Polsce (przykład rezerwatu przyrody Meteoryt Morasko), rekultywacja terenów pogórnicych, turystyka industrialna (przykład Górnego Śląska).

III. Wykaz literatury i stron internetowych, które obowiązują uczestników konkursu oraz stanowią pomoc dla nauczyciela³:

ETAP SZKOLNY:

1. Marko-Worłowska M., Szlajfer F., Stawarz J., 2014: Tajemnice przyrody. Podręcznik do przyrody dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
2. Ślósarczyk J., Kozik R., Szlajfer F., 2015: Tajemnice przyrody Podręcznik do przyrody dla klasy piątej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
3. Szlajfer F., Zaniewicz Z., Rachwał T., Malarz R., 2018: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy piątej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
4. Malarz R., Szubert M., Rachwał T., 2017: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Nowa Era Sp. z o.o., Warszawa.
5. Głowacz A., Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., 2018: Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa.
6. Głowacz A., Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., 2017: Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 7. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa.
7. Byer B., Wieczorek M. (red.), 2006: Atlas geograficzny: gimnazjum. DEMART, Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o., Warszawa.
8. Kowalska E., Teperowski D. (red.), 2004: Gimnazjalny atlas geograficzny. Nowa Era Sp. z o.o., PPWK S.A., Warszawa, Wrocław.
9. Flis J., 1999: Słownik szkolny: terminy geograficzne. WSiP, Warszawa.
10. Wojtanowicz P, 2013: Poziomica w nauczaniu-uczeniu się geografii cz. I. Geografia w Szkole 5, s. 34-38.

---

³ Jeśli w wykazie literatury nie zostały podane strony z którymi należy się zapoznać, uczeń powinien przerobić zakres zagadnień podany na każdym etapie konkursu (w przypadku atlasów powinien zapoznać się z mapami, które odnoszą się do wskazanego zakresu zagadnień).

11. Wojtanowicz P., 2013. Trzeci wymiar mapy. Jak nauczać o poziomicy – praktyczne rozwiązania. *Geografia w Szkole* 6, s. 36–39.
12. Wojtanowicz P., 2013. Poziomica – propozycje zadań. *Geografia w Szkole* 6, s. 40-42.
13. <https://encyklopedia.pwn.pl>.

ETAP REJONOWY:

Literatura wskazana w etapie szkolnym oraz:

1. Rzętała M., 2008: Funkcjonowanie zbiorników wodnych oraz przebieg procesów limnicznych w warunkach zróżnicowanej antropopresji na przykładzie regionu górnośląskiego. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 132-136 (Załącznik 1.).
2. Szczypek T., Wika S., Czyłok A., Rahmonow O., Wach J., 2001: Pustynia Błędowska fenomen polskiego krajobrazu. Kubajak, Krzeszowice, s. 7-8, 11- 13, 16-17.
3. Trojan K., 2016: Ślady dawnych zlodowaceń. O ukrytych pozostałościach epoki lodowcowej. *Geografia w Szkole* 1, s. 4-7.
4. <http://geopark-goraswanny.pl/83/wulkanizm.html>.
5. <http://geopark-goraswanny.pl/13/wulkanizm-gory-sw-anny.html>.

ETAP WOJEWÓDZKI:

Literatura wskazana w etapie szkolnym i rejonowym oraz:

1. Goranczewski B., Stąporek K., 2009: Turystyka industrialna na Górnym Śląsku. *Young sports science of Ukraine* 4, s. 39-44 (Załącznik 2.).
2. Kasztelewicz Z., Hajdo S., Sypniowski Sz., 2010: Górnictwo odkrywkowe a rekultywacja terenów pogórnicznych. Cz. 1. *Problemy Ekologii*, 14(1), s. 22-32 (Załącznik 3.).
3. Trojan K., 2018: Goście z kosmosu. Meteoryty na terenie Polski. *Geografia w Szkole* 2, s. 4-7.